

Винниченка. О-о, великі це люди! Послухали б ви, як вони люблять Україну!" Трагедія цього персонажу полягає в тому, що він, як й інші, виром історії втягнутий у жорстоку, непримиренну боротьбу, що точиться навколо України та долі людини в ній.

Улюблена художня територія Костя Голобородька – таврійські простори, краєвиди. В його творах чимало пейзажних малюнків, що передають специфічний характер Таврії — поєднання степу, безмежжя і водної далечини. Пейзажі живі, написані акцентованим, сильним словом, побудовані на густих, насичених інтонаціях. "Стояла та пора року, коли в степу все вже погоріло. Жодної зеленої смуги. Куди не кинь оком — скрізь руда кострубата стерня. Зрідка попадалися убогі смужки закуреної кукурудзи, чорних соняшників. А то все — кучерявий курай, куцаста гусятниця з білястою кашкою, сивий мишії. Їм було привільно в широкому степу, порізаному вздовж і впоперек звивистими мужицькими наділами.

Гарбичка з необшитими драбинами повільно котилася курним степовим шляхом, скрипіла немазаними колесами, непригвинченими гайками", — малює характерну таврійську картину Кость Голобородько в оповіданні "Призначення".

Його улюблені герої — це характери, що живуть понад херсонським Дніпром. Вони переймаються побуденним клопотом. В їх вчинках немає нічого над-

звичайного, несподіваного. Вони спокійно, непомітно пишуть історію свого життя, і в цьому, на перший погляд не ефектному, житті завжди знаходиться місце загальнолюдському — моральному вибору, коханню, стійкості.

Новели й оповідання написані статечним, неквапливим, розміреним стилем, тим стилем, що був притаманним і постаті самого К. Й. Голобородька.

Твори його публікувалися в херсонському альманасі "Наддніпрянські зорі" (1957), київському збірнику "Перший заспів" (1961), а також виходили друком у прозових збірках "Вчителю наш дорогий..." (1961), "Обрії пахнуть вітрами" (1966), написаних у співавторстві.

Кость Йосипович помер на 74-му році життя. Це сталося у мене на очах, в Станіславі. 16 червня 1973 року (добре пам'ятаю той день) рано-вранці він ліг на канапу в своєму кабінеті й більше не піднявся. Так закінчився шлях мого діда. День тоді видався сонячний, жаркий, і лиман стояв тихий-тихий.

Ще за життя про К. Й. Голобородька писали як про людину яскравої долі, як про "педагога-новатора", якому властиві "широкі і глибокі знання, великий життєвий досвід, кипуча енергія і настирливість у досягненні мети" (М. Ковальов). Він був людиною, педагогом і письменником Таврії. І це відчувалося в усьому, що він зробив і залишив після себе. Він був особистістю, що реально, повсякденно і цілевіддано змінювала оточуючий світ на краще.

Школярський гумор в записі В. М. Гнатюка

Д. Скільський
Тернопіль

В. М. Гнатюк наполегливо збирав, ретельно вивчав і всебічно досліджував різні жанри українського фольклору, не залишивши поза увагою і найменш вивчений його вид — народний анекдот. Це найпопулярніший розділ в народній словесності, бо розповідають анекдоти всюди, де лише збереться група людей. Результатом його наполегливої праці став великий збірник під назвою "Галицько-руські анекдоти"./Етнографічний збірник. Т. 6. Львів, 1899), що був другою цінною книгою після аналогічної збірки "Веселий оповідач" Б. Д. Грінченка. Відомий польський славіст О. Брюкнер писав, що це збірка, якої "в такім багатстві і в таких докладних записках не подала досі жодна інша слов'янська література у відділі народного анекдота"./Kwartalnik historyczny, rucznym, 1901, roznik 16, s. 35).

Гнатюк збагатив і теоретичні дослідження цього жанру народнопоетичної творчості. Маючи на увазі стислість, афористичність художньої форми анекдота, він називав його приказкою. Анекдоти як різновид народної прози — "се коротенькі гумористичні оповідання, основані також на побутовому тлі, отже, реалістичні" (Гнатюк В. М. Українська народна словесність. Вибрані статті про народну творчість. К., 1966, с. 73).

Оскільки основу анекдотів складають реальні побутові події, в яких розкриваються найінтимніші відносини і погляди широких кіл народу, то вони є дуже цінні для пізнання народного життя і його творчості у всіх проявах.

У "Передньому слові" до своєї збірки Гнатюк зазначає, що український народ створив величезну кількість анекдотів, а ним зібрано і надруковано лише незначну їх частину. Збірка включає сімсот анекдотів (кожен подано під окремим номером), поділених на три відділи

(розділи) з певною кількістю груп у кожному. Перший відділ "Ріжні верстви суспільні" містить дев'ять груп, зокрема I групу "Школярі". Вона невелика, складається з семи анекдотів, в яких показано яскраві епізоди життя учнів (студентів) переважно середніх шкіл (гімназій).

В. М. Гнатюк з незадоволенням зазначав, що незважаючи на поширеність і цінність анекдотів, на них не звернено такої уваги, якої вони заслуговують, бо немає окремих збірок, друкують їх лише при нагоді й то дуже мало серед інших творів. У творах фольклору, в тому числі і в анекдотах, знаходять своє відображення народні говірки, їх вивчення сприяє глибокому і всебічному засвоєнню української літературної мови. Народний гумор, як різновид народної творчості, є цілком моральним, відіграє важливу виховну роль у формуванні моральності підростаючих поколінь. Але, в тодішніх школах вивчення народної словесності, хоч вона дуже цікава, було поставлено "дуже зле" (погано). Таке ігнорування народною творчістю не сприяло не тільки підготовці її записувачів, дослідників, цінителів, але й охочих читачів, які б з виходом нової фольклорної книжки мали бажання бодай прочитати її. Це приводить до того, що "вартости фольклору народ не тільки не знає оцінити, але навіть її не розуміє. Усі чудові пісні, усі оповідання, се дурниця (як не гірше)..." (Гнатюк В. М. Галицько-руські анекдоти. Етнографічний збірник. Т. 6, Львів, 1899, с. 2).

Мрії Гнатюка про широкі і всебічне вивчення всіх жанрів народної словесності, використання їх у виховних цілях може в повній мірі втілити в життя нова українська національна школа.